

РОЗВИТОК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

ФЕСІК Л.О., СОРОКІНА Н.В.

Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна

У сучасному суспільстві освіта стала однією з найбільших і розвинутих сфер людської діяльності. Освіта, особливо вища, розглядається як головний, провідний фактор соціального і економічного прогресу. Причина такої уваги полягає в розумінні того, що найважливішою цінністю і основним капіталом сучасного суспільства є людина, здатна до пошуку і освоєння нових знань і прийняття нестандартних рішень.

Виконати модернізацію системи вищої освіти можливо лише за умови реформування університетів з орієнтацією на глобалізацію і інтернаціоналізацію освітньої та наукової діяльності університетів. Що вимагатиме подолання інерції, накопиченої в останні десятиліття у закладах вищої освіти країни. З кінця 1990-х – початку 2000-х років у світі, а особливо в європейських країнах і США, спостерігається стійка тенденція активізації процесів інтеграції (об'єднання), злиття закладів вищої освіти, академічних установ, наукових організацій. В залежності від специфіки національної системи освіти цей процес проходить по-різному, разом з тим є і деякі загальні характерні риси і подібні проблеми. Серед основних причин спонукають інтеграції закладів вищої освіти слід виділити, в першу чергу, економічну складову. Разом з тим необхідно вказати і на такий важливий аспект: крім фінансової економії на адміністративних витратах, укрупнення закладів вищої освіти зумовлене ще й упевненістю в значному поліпшенні показників в міжнародних рейтингах. Підхід країн – учасниць Євросоюзу до питання реорганізації університетів є дуже зваженим і прагматичним. Скорочення кількості університетів не ставить перед собою завдання зменшення чисельності студентів. Уряди європейських країн сьогодні вельми стурбовані конкуренцією з боку США в області інноваційної активності, яка в Сполучених Штатах визначається провідними університетами світового рівня. Очевидно, що дійсно стати авторитетним провідним інноваційним дослідницьким університетом можна лише великої установі вищої освіти (УВО). Однак це теж не єдина причина. У Франції, наприклад, деякі об'єднання відбулися під «дахом» звісних університетів, щоб залучити іноземних студентів в УВО. Таким чином з'явилися, наприклад, Сорбонна 2, 3 і 4.

Тому головні цілі, які переслідують при розгляді питання про інтеграцію/злиття УВО, полягають в поліпшенні кадрового потенціалу,

наукової та інноваційної діяльності, економічної ефективності діяльності; підвищенні ефективності підготовки працівників вищої кваліфікації, конкурентоспроможності установи вищої освіти на внутрішньому і міжнародному ринках. А також в створенні «точок зростання» в модернізації системи вищої освіти та посилення зв'язку з реальним ринком праці. Розвитку, вдосконалення системи вищої освіти в найближчі роки буде сприяти виконання наступних заходів:

- Створення науково-освітніх кластерів (різної структури і складу), які формуються з установ освіти, навіть різних рівнів.

- Впровадження системи мережевої взаємодії установ вищої освіти. Суть даної ініціативи: УВО одного напрямку і спеціалізацій (на підставі узгоджених навчальних програм і планів) «збираються в мережу» з центром, в якості якого виступає провідний вуз, що забезпечує організацію мобільності учнів між університетами.

Незважаючи на мережеву взаємодію і загальну інтеграцію УВО, окремі вузи зберігають свій індивідуальний правовий статус, але підпадають під широку «зонтичну» організацію по моделі федерації. Це є актуальним в плані стратегічного управління або вирішення практичних питань, наприклад, розподілу ресурсів, яке зазвичай здійснюється установами в межах певного регіону або географічної близькості. До речі, політика такої інтеграції закладів вищої освіти активно впроваджується в різних країнах. Приклад аналогічного «інтегрованого підходу можна знайти в Італії, де в 2011 році шість південних італійських установ прийняли рішення сформувати Федерацію університетів. В рамках мережевої взаємодії установ вищої освіти слід активізувати роботу щодо створення центрів колективного користування з сучасним науковим і технологічним обладнанням та апаратурою.

Такі центри в першу чергу повинні функціонувати при провідних закладах вищої освіти. Для більш активної кооперації вузів з коледжами перспективне їх розвиток (особливо з сучасним технологічним обладнанням) і при коледжах. У будь-якому випадку необхідно провести серйозне переоснащення навчальних закладів навчальним та науковим обладнанням. Для успішної реалізації намічених заходів і подальшого динамічного розвитку системи вищої освіти важливим, на наш погляд, буде введення і закріплення особливого статусу – «національна установа освіти» та статусу «провідна установа вищої освіти». При цьому національних установ освіти в країні повинно бути не більше одного-двох, які є дійсно флагманами вітчизняної системи освіти, що володіють незаперечним авторитетом і світовою популярністю. Такі «бренди» існують в кожній державі і ретельно підтримуються на належному рівні.

Можна виділити, принаймні, три головні ознаки, які характеризують провідні елітні університети:

- висока концентрація талантів (як серед викладачів, так і студентів);
- «достаток» ресурсів (фінансування й інфраструктура);
- гнучке управління.

На основі вимог сучасної економіки можна висунути ряд пропозицій щодо модернізації вищої школи:

- посилити взаємодію між промисловими підприємствами та освітніми установами з підготовки кадрів, але і з працевлаштування в майбутньому;
- ввести систему розподілу випускників вищих навчальних закладів, які здобули освіту на бюджетній основі;
- проводити моніторинг ринку праці, прогнозувати потреби в кваліфікованих кадрах. Така співпраця передбачає спільну діяльність, при якій узгоджуються інтереси і цілі співпрацюють сторін для більш повного використання кожної своїх і спільних потенційних можливостей. Взаємодія і розвиток ефективних економічних відносин між суб'єктами виробництва і споживання освітніх послуг дозволять створити умови для соціально-економічного розвитку суспільства.

Сталий розвиток системи освіти дозволить реалізувати потреби особистості у постійному духовному, моральному, полікультурному, фізичний і професійний розвиток, безперервному самовихованні та саморозвитку, стійкої орієнтованості на творчу діяльність в інтересах держави та суспільства.

Література

1. Дафна Коллер: онлайн-курсы не заменяют традиционное образование [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://coursnet.ru/dafna-koller-online-kursy-ne-zamenyat/>. – Дата доступа: 11.03.2020.
2. Майкл, С. О. Международная аккредитация: насколько достижима цель? / С. О. Майкл; пер. с англ. Е. Шадринной // Вопросы образования. – 2015. – № 1 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://vo.hse.ru/2015--1/147159718.html>. – Дата доступа: 11.03.2020.
3. Proposed indicators to track the post-2015 education framework [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.uis.unesco.org/Education/Pages/post-2015-education-indicators.aspx>. – Date of access: 11.03.2020.
4. Всемирная декларация: "Высшее образование для XXI века: подходы и практические меры" // Alma mater, 1999.
5. Трайнев В.А., Мкртчян С.С., Савельев А.Я. Повышение качества высшего образования и Болонский процесс. Обобщение отечественной и зарубежной практики. — 2-е изд. — М.: Издательско-торговая корпорация "Дашков и К", 2010. — 392 с.